

Hadházi Dalma: Tétlenségre ítélve. A foglalkozástól eltiltás elméleti és gyakorlati kérdései

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszék

A bűnözés egyidős az emberiséggel. Tudomásul kell vennünk, hogy a bűnre való hajlandóság az ember sajátja, azért, mert a társas viszonyaiban a bűncselekmény, az egyik reális, közvetlen sikerrel kecsegtető, kézenfekvő viselkedési mód. Ezzel meg kell tanulnunk együttélni, csakúgy, mint a háborúkkal, a környezetkárosítással, vagy éppen a terrorizmussal. Ezért kapnak a tudományos kutatásokban kiemelt figyelmet a bűnözés visszaszorításának eszközei és a hatékony büntetőjogi szankciók, ezzel együtt a szabadságvesztés-büntetés helyett különféle alternatív büntetések keresése. Megjegyzendő, hogy a büntetések palettáján sokáig csak a szabadságvesztés-büntetés, mint az *egyedüli jó* büntetési nem szerepelt, és csak kudarcai után kapott kiemelt figyelmet az alternatív büntetések köre. A büntetéskiszabási gyakorlat, a különböző büntetések, intézkedések hatékonyságának a vizsgálata központi kérdés, mondhatjuk, a jogi szakirodalom kimeríthetetlen ebben a tekintetben, van azonban egy szankció, melyről manapság oly kevés szó esik: a foglalkozástól eltiltás. Ha megvizsgáljuk azokat a büntetéseket, melyeket a bíróságok kiszabhatnak az elkövetőkkel szemben, hamar rájöhethetünk, hogy a foglalkozástól eltiltás – a szabadságvesztés után – az egyik legsúlyosabb büntetési nem, hiszen az elkövetőt az Alaptörvényünkben rögzített alapjogától fosztja meg, mégpedig a foglalkozás és a munka szabad megválasztásához való jogától. A foglalkozás megválasztása, a szabad munkavállalás minden korban a szabadság egyik fokmérője, olyan érték, amelynek a súlya folyamatosan növekszik pénzcentrikus, fogyasztói társadalmunkban. A foglalkozás gyakorlása egzisztenciális biztonságot nyújt az egyénnek, és rajta keresztül persze a családjának is – így ennek megvonása, korlátozása valóban elrettentő hatású lehet. Joghátrány tartalma egyértelmű, de akkor felmerül a kérdés, hogy miért mégis az egyik legritkábban kiszabott szankció hazánkban? A kérdés megválaszolását nem könnyíti meg, hogy nem csupán ritkán alkalmazott szankció, hanem egy rendkívül megosztó jogintézmény is, ezáltal pedig folyamatosan vitatott kérdés a visszatartó ereje hazánk gyakorló jogászai körében. Előadásomban a foglalkozástól eltiltást egy friss nézőpontból mutatom be a hallgatóságnak, kiemelve jelen szankció gyakorlatban felmerült nehézségeit.